

αέρας

αέρας κ. **αγέρας**, **ο**, ουσ. [*αρχ. ἀήρ*], ο αέρας. **1.** αποτέλεσμα μηδέν, ψεύτικη υπηρεσία ή εκδούλευση: «για αέρα πράμα δε δίνω δραχμή». **2α.** χρηματικό ποσό που εισπράττει κάποιος από εκείνον που του εκχώρησε την εμπορική του φήρμα ή τη φήρμα του καταστήματός του: «αν σου παραχωρήσω τη φήρμα μου, τι αέρα θα μου δώσεις;». **β.** χρηματικό ποσό που απαιτεί κάποιος για να ξενοικιάσει ένα κατάστημα: «για να ξενοικιάσω το μαγαζί, θέλω τόσα χρήματα αέρα». **γ.** χρηματικό ποσό που απαιτεί κάποιος ιδιοκτήτης για να νοικιάσει κάποιο κατάστημά του σε κάποιον ενδιαφερόμενο: «για να σου νοικιάσω το μαγαζί, θέλω τόσα χρήματα αέρα». **3.** η παραχώρηση του δικαιώματος σε κάποιον να χτίσει σε ένα χτίσμα τους επιπλέον ορόφους πάνω από τον τελευταίο χτισμένο όροφο: «σου δίνω προίκα ένα σπίτι δίπατο μαζί με τον αέρα του». **4.** ως επιρρ., πολύ γρήγορα: «μόλις τους σφύριξε κάποιος στ' αφτί πως έρχονταν να τον πιάσουν, έφυγε αέρας». **5.** ως επιθετικό επιφών. **αέρααα!** χαρακτηριστική επιθετική πολεμική κραυγή των Ελλήνων στρατιωτών στον πόλεμο του 1940: «οι Έλληνες μαχητές του 1940 με την ιαχή «αέρααα!» ορμούσαν με γενναιότητα κατά του φασιστικού στρατού του Μουσολίνι, που τον ανάγκασαν σε άτακτη υποχώρηση». (Τραγούδι: *ξεκινάει την άλλη μέρα, μα και πάλι ακούει αέρα από τον τσολιά*). Ειπώθηκε για πρώτη φορά από εύζωνα του 1/38 Συντ/τος Ευζώνων κατά την πολιορκία των Ιωαννίνων 1912-1913 (βλ. Τάκης Νατσούλης, *Λέξεις και φράσεις παροιμιώδεις*, σελ. 33). Υποκορ. **αεράκι** και **αγεράκι**, **το**. (Ακολουθούν 137 φρ.)·

- αέρα, αέρα να φύγει η χολέρα! βλ. λ. χολέρα·

- αέρα δέρνω, βλ. συνηθέστ. αέρα κοπανίζω·

- αέρα καβουρντίζω, βλ. συνηθέστ. αέρα κοπανίζω·

- αέρα κοπανίζω, δεν καταφέρνω τίποτα, δε φέρνω κανένα αποτέλεσμα σε κάποια προσπάθειά μου, ματαιοπονώ: «απ' το πρωί προσπαθεί να επιδιορθώσει το πλυντήριο, αλλά μέχρι τώρα αέρα κοπανίζει»·

- αέρα χαβανίζω, βλ. φρ. αέρα κοπανίζω·

- αέρα λεφτά! **α.** χρήματα που κερδίσθηκαν χωρίς την διακινδύνευση ιδίων κεφαλαίων: «είναι ασφαλιστής και κερδίζει ένα σωρό λεφτά. -Αέρα λεφτά!». **β.** χρήματα που δαπανήθηκαν άσκοπα: «έδωσε ένα σωρό λεφτά κι αγόρασε ένα οικόπεδο πάνω στ' άγρια βουδιά. -Αέρα λεφτά! || ό,τι αγοράζω το εξετάζω πολύ καλά, γιατί δε θέλω να δίνω αέρα λεφτά!»·

- αέρα μπανά, (στη γλώσσα της αργκό) αερολογία, αερολογίες: «πες μου αυτό που πραγματικά σκέφτεσαι κι όχι αέρα μπανά»·

- αέρα πατέρα! λέγεται γι' αυτόν που ενεργεί χωρίς περίσκεψη, τσαπατσούλικά, ασύδοτα: «πώς να μην πέσει έξω η δουλειά, απ' τη στιγμή που όλοι οι μέτοχοι αέρα πατέρα!»·

- αέρας κοπανιστός, **α.** λόγια, συζήτηση χωρίς νόημα, χωρίς περιεχόμενο, βλακείες, αηδίες: «σου μιλούσε τόση ώρα και τι σου 'λεγε; Αέρα κοπανιστό, σου 'λεγε». **β.** υποσχεμένη παροχή που δεν πραγματοποιήθηκε: «δε μ' ενδιαφέρει τι σου υποσχέθηκε, εκείνο που μ' ενδιαφέρει είναι ότι πήρες αέρα κοπανιστό»·

- αέρας στη διπλή, πολύ ανόητος λόγος: «όλα όσα μας είπες ήταν αέρας στη διπλή». Ίσως αναφορά στη διπλή ταρίφα (βλ. λ.)·

- αέρας στο τετράγωνο, βλ. λ. αέρας στη διπλή·

- αέρας φρέσκος, βλ. συνηθέστ. αέρας κοπανιστός·

- αλλάζω αέρα ή αλλάζω τον αέρα μου, πηγαίνω σε άλλο μέρος από αυτό στο οποίο διαμένω, ιδίως για λόγους υγείας: «ο γιατρός μας συμβούλεψε ν' αλλάξει το παιδί αέρα, γι' αυτό θα πάμε στη Χαλκιδική». (Νησιώτικο τραγούδι: *στην Πάρο και στη Νάξο του αέρα μου θ' αλλάξω*)·

- *αλλάζω τον αέρα*, ανανεώνω τον αέρα ενός κλειστού χώρου, ανοίγοντας πόρτα ή παράθυρα: «κάθε πρωί η μητέρα αλλάζει τον αέρα του δωματίου μου»·
- *αναπνέω άλλον αέρα*, βλ. φρ. *υπάρχει άλλος αέρας*·
- *ανοίγω τον αέρα*, παρέχω αέρα με το άνοιγμα κάποιας βαλβίδας ή συσκευής: «άνοιξε τώρα τον αέρα για να φουσκώσω το λάστιχο»·
- *απ' τ' Αι-Γιωργιού και πέρα, δώσ' του φουστανιού σου αέρα*, βλ. λ. [φουστάκι](#)·
- *αρπάζω στον αέρα* (κάτι), εκμεταλλεύομαι ταχύτατα κάτι: «όταν καταλάβει πως θ' αποφέρει κάποια δουλειά, την αρπάζει στον αέρα»·
- *αφήνω έναν (λίγο) αέρα*, αφήνω (κάποιο) ελεύθερο διάστημα, (κάποιο) περιθώριο: «σ' αυτό το σημείο πρέπει ν' αφήσεις έναν αέρα για να περάσουμε το καλώδιο»·
- *βγάζει αέρα λεφτά*, κερδίζει χρήματα χωρίς να διακινδυνεύει προσωπικά του κεφάλαια ή χωρίς να κοπιάζει πολύ: «είναι ασφαλιστής και βγάζει αέρα λεφτά»·
- *βγάζω στον αέρα*, **α.** αερίζω κάτι: «κάθε φορά που γυρίζω απ' την ταβέρνα στο σπίτι, βγάζω στον αέρα τα ρούχα μου, γιατί βρομούν τσικνίλα». **β.** δημοσιοποιώ, κοινολογώ: «η απόφαση του συμβουλίου θα βγει στον αέρα μετά από μια βδομάδα». **γ.** (για εκφωνητές ή παρουσιαστές) μεταδίδω από το ραδιόφωνο, παρουσιάζω από την τηλεόραση: «ποιος θα βγάλει στον αέρα τις ειδήσεις των οχτώ;»·
- *βγαίνει στον αέρα*, (για ειδήσεις) μεταδίδεται από το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση: «δε θα βγαίνει στον αέρα καμιά είδηση, αν δεν εγκρίνεται πρώτα από μένα || πότε βγήκε στον αέρα αυτή η είδηση;»·
- *βγαίνω στον αέρα*, (για εκφωνητές ή παρουσιαστές) αρχίζω να παρουσιάζω το πρόγραμμα στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση: «τι ώρα βγαίνω στον αέρα;»·
- *βγήκε αέρας*, άρχισε να φυσάει: «όλη τη μέρα ο καιρός ήταν καλός, αλλά προς το βράδυ βγήκε αέρας»·
- *βρίσκομαι στον αέρα*, βλ. φρ. *είμαι στον αέρα*·
- *βρίσκω αέρα*, (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου), βλ. συνηθέστ. *κάνω αέρα*·
- *γλυκός αέρας*, που είναι απαλός: «καθώς περπατούσα στην παραλία, ένιωθα έναν γλυκό αέρα να χαϊδεύει το πρόσωπό μου»·
- *δε με νοιάζει για αέρα που δεν μπαίνει στα πανιά μου*, δεν πρέπει να ενδιαφέρεται κανείς για πράγματα που δεν τον αφορούν: «από μικρός έχω μάθει να κοιτάζω μόνο τη δουλειά μου και δε με νοιάζει για αέρα που δεν μπαίνει στα πανιά μου». Συνών. *από πίτα που δεν τρως, τι σε μέλει κι αν καεί* ή *από πίτα που δεν τρως, τι σε νοιάζει κι αν καεί / μη σε νοιάζει Μαριωρή, ξένη πίτα κι αν καεί / τι μας νοιάζει εμάς, αν πέθανε ο ψωμάς / τι μας νοιάζει εμάς για του Χατζηγιάννη τ' αρνιά, αν είν' εφτά, αν είν' εννιά / τι να πει κανείς για το μουνί της αλληνής*·
- *δε με σηκώνει ο αέρας*, οι κλιματολογικές συνθήκες επιβαρύνουν την υγεία μου: «πρέπει να εγκατασταθώ στην εξοχή, γιατί δε με σηκώνει ο αέρας της πόλης»· βλ. και φρ. *δε με σηκώνει το κλίμα*, λ. κλίμα·
- *δεν πα(ς) να σε φουσήξει λίγο ο αέρας!* ή *δεν πα(ς) να σε φουσήξει λίγος αέρας!* ειρωνική προτροπή σε άτομο που ζητάει ή λέει παράλογα πράγματα ή που τερατολογεί. Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *μήπως και συνέλθεις*·
- *διαβολεμένος αέρας*, που είναι πολύ δυνατός, ανυπόφορος, τρομερός: «απ' το πρωί φυσούσε ένας διαβολεμένος αέρας που μας κράτησε στο σπίτι»·

- *δίνει άλλον αέρα*, λέγεται όταν κάτι προσδίδει σε κάποιον ξεχωριστή άνεση στους τρόπους ή στη συμπεριφορά του, που του δίνει ξεχωριστή γοητεία, θελκτικότητα: «ένα σπορ αυτοκίνητο, δίνει άλλον αέρα στον άντρα || η ομορφιά δίνει άλλον αέρα στη γυναίκα || όσο να πεις, τα λεφτά δίνουν άλλον αέρα στον άνθρωπο || απ' τη μέρα που του 'πεσαν στο λαχείο εκείνα τα εκατομμύρια, έχει άλλον αέρα || όταν φοράει το καινούριο του κουστούμι, έχει άλλον αέρα || είναι όμορφη γυναίκα, αλλά όταν φοράει την έξωμη τουαλέτα της, έχει άλλον αέρα»·
- *δώσ' του αέρα!* (συμβουλευτικά) διώξ' του, απομάκρυνέ τον: «δώσ' του αέρα του αλήτη αφού είναι τόσο συστηματικός κοπανατζής!»·
- *έβγαλε αέρα*, άρχισε να φυσάει: «μέχρι το μεσημέρι ο καιρός ήταν καλός, τ' απόγευμα όμως έβγαλε αέρα»·
- *έδωσε αέρα λεφτά*, πλήρωσε άσκοπα, γιατί η αγορά που έκανε δεν άξιζε: «πήγε κι έδωσε αέρα λεφτά για ένα αυτοκίνητο που είναι σαραβαλιασμένο»·
- *έγινε αέρας*, (για περιουσία) κατασπαταλήθηκε, εξανεμίστηκε: «είχε βρει μεγάλη περιουσία απ' τον πατέρα του, αλλά με τα ξενύχτια και τα γλέντια έγινε αέρας»·
- *είμαι στον αέρα*, **α.** (για εκφωνητές ή παρουσιαστές) παρουσιάζω το πρόγραμμα στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση: «δεν μπορείς να τον δεις αυτή τη στιγμή, γιατί είναι στον αέρα». **β.** (για αεροπόρους και γενικά για πρόσωπα) πετώ με το αεροπλάνο: «ήμασταν δυο ώρες στον αέρα μέχρι να φτάσουμε στη Θεσσαλονίκη»·
- *είναι στον αέρα*, **α.** το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, δεν έχει βάση ή κάποιο λογικό έρεισμα: «είναι σίγουρο πως θ' αποτύχει στην προσπάθειά του, γιατί όλες του οι ενέργειες είναι στον αέρα». **β.** (για αεροπλάνα) πετάει: «πόσα αεροπλάνα είναι στον αέρα αυτή τη στιγμή;»· βλ. και φρ. *είμαι στον αέρα*·
- *έκοψε ο αέρας*, σταμάτησε ή λιγότεψε: «προς τ' απόγευμα έκοψε ο αέρας»·
- *έπεσε ο αέρας*, βλ. φρ. *έκοψε ο αέρας*·
- *έπιασε αέρα*, (για ποδοσφαιριστές) δεν κατάφερε να χτυπήσει την μπάλα με το πόδι του, που χτύπησε στον αέρα: «ήταν μονάχος του μπροστά σε κενή εστία κι έπιασε αέρα ο άχρηστος»·
- *έπιασε αέρας*, άρχισε να φυσάει: «ξαφνικά έπιασε αέρας»·
- *έσπασε ο αέρας*, βλ. φρ. *έκοψε ο αέρας*·
- *έχει άλλον αέρα*, βλ. φρ. *δίνει άλλον αέρα*·
- *έχει έναν (λίγο) αέρα*, δεν ενώνει, δεν εφάπτεται απόλυτα: «σ' αυτό το σημείο τα σανίδια έχουν έναν αέρα και πρέπει να ενώσουν»·
- *έχω αέρα ή έχω έναν αέρα!* **α.** έχω άνεση, θάρρος στις σχέσεις με τους άλλους, γενικά συμπεριφέρομαι με άνεση: «είναι καινούριος στην παρέα μας, αλλά έχει έναν αέρα λες και είναι χρόνια!». **β.** έχω φινέτσα, χάρη: «έχει αέρα αυτή η γυναίκα στο περπάτημά της»·
- *έχω έναν αέρα*, προπορεύομαι έναντι κάποιου σε μια αναμέτρηση: «από τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα, ο τάδε έχει έναν αέρα έναντι του αντιπάλου του»·
- *έχω πολύ αέρα*, έχω μεγάλη άνεση, μεγάλο θάρρος στις σχέσεις με τους άλλους, γενικά συμπεριφέρομαι με μεγάλη άνεση: «αν και καινούριος στην παρέα μας, έχει πολύ αέρα με όλους μας»·
- *ζω με αέρα ή ζω με τον αέρα*, **α.** είμαι πολύ φτωχός, άπορος: «απ' τη μέρα που έπεσαν έξω οι δουλειές του, ζει με αέρα». **β.** τρώω πολύ λίγο, είμαι λιτοδίαιτος: «επειδή φροντίζει τη σιλουέτα του, γι' αυτό ζει με τον αέρα»·
- *ήρθε μ' έναν αέρα!* ήρθε με μια έπαρση, με ένα θάρρος, με ένα θράσος(!): «ήρθε μ' έναν αέρα και μου ζητούσε

δανεικά, λες και τον ήξερα χρόνια!»·

- *θα μου τα κάνεις αέρα* (ενν. τ' αρχίδια μου), δεν μπορείς να μου κάνεις κανένα κακό, δε σε υπολογίζω, δε σε φοβάμαι: «εσύ θα δείς εμένα; Το μόνο που μπορείς είναι να μου τα κάνεις αέρα!»·

- *θα σε στείλω να πάρεις τον αέρα σου*, (απειλητικά) θα σε διώξω, ιδίως από τη δουλειά μου: «αν συνεχίσεις να κάνεις κοπάνα, θα σε στείλω να πάρεις τον αέρα σου»·

- *θα τινάξω τα μυαλά μου στον αέρα*, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- *θα τον πάρει ο αέρας*, είναι πάρα πολύ λεπτός, αδύνατος: «βγήκε προχτές απ' το νοσοκομείο κι αν τον δεις, νομίζεις πως θα τον πάρει ο αέρας»·

- *θέλει έναν (λίγο) αέρα*, (ιδίως για είδη ένδυσης) χρειάζεται λίγο φάρδος: «είναι καλό το σακάκι σου, αλλά εκεί στις μασχάλες θέλει έναν αέρα, γιατί μου φαίνεται κάπως στενό»·

- *καλύτερα σπυργίτης και στο χέρι, παρά αετός και στον αέρα*, βλ. λ. σπυργίτης·

- *κάνε μας αέρα ή κάν' τα μας αέρα* (ενν. τα αρχίδια μας), πάψε επιτέλους να μιλάς, γιατί δεν μπορώ να σ' ακούω άλλο ή γιατί δεν πιστεύω αυτά που μου λες: «κάν' τα μας αέρα, ρε φίλε, γιατί δε σ' αντέχω άλλο». Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·

- *κάνω αέρα*, (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου) δεν καταφέρνω να χτυπήσω την μπάλα με το πόδι μου, χτυπώ με το πόδι μου αέρα: «κι ενώ ήταν μοναχός του μπροστά σ' άδειο τέρμα, έκανε αέρα κι έχασε το γκολ»·

- *κάνω αέρα* (σε κάποιον ή σε κάτι), φυσώ με το στόμα μου ή δημιουργώ αέρα με άλλο τεχνητό μέσο: «έκανε αέρα πάνω στο σημείο που κήκε ο φίλος του, φυσώντας δυνατά με το στόμα του || άρχισε να κάνει αέρα μ' ένα φυσερό για να δυναμώσει τη φωτιά»·

- *κάνω κωλοτούμπες στον αέρα*, βλ. λ. [κωλοτούμπα](#)·

- *καυτός αέρας*, που είναι πάρα πολύ θερμός: «στις ακτές της Αφρικής φυσάει καυτός αέρας»·

- *κενό αέρος*, διαφορά υψομετρικής πίεσης που προκαλεί στο αεροπλάνο που πετάει απότομη απώλεια του ύψους του: «κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μας, πέσαμε σε αρκετά κενά αέρος και πήγε η ψυχή μας στην Κούλουρη»·

- *κι αέρα στα πανιά σου*, ειρωνική έκφραση σε άτομο που απειλεί πως θα αποχωρήσει από την παρέα μας, πράγμα που μας αφήνει αδιάφορους ή και που μας χαροποιεί. Αποτελεί μέρος της φρ. *ώρα καλή στην πρύμη σου κι αέρα στα πανιά σου κι ούτε πολύ πετούμενο να μη βρεθεί μπροστά σου*. Συνών. (και) *να μας γράφεις / κι απ' το πεζοδρόμιο*·

- *κλείνω τον αέρα*, βλ. φρ. *κόβω τον αέρα* (β)·

- *κόβω τον αέρα*, **α.** μετριάζω την ορμή του αέρα με κάποιο τεχνητό μέσο: «έβαλε στο άνοιγμα μια λαμαρίνα για να κόβει τον αέρα». **β.** διακόπτω την παροχή ή την εξαγωγή αέρα με το κλείσιμο κάποιας βαλβίδας ή συσκευής: «μόλις φούσκωσε το λάστιχο, έκοψε τον αέρα για να μη σκάσει || μόλις ξεφούσκωσε αρκετά το λάστιχο, έβαλε την ασφάλεια για να κόψει τον αέρα»· βλ. και φρ. *του κόβω τον αέρα*·

- *κωλοτούμπες στον αέρα να κάνεις!* βλ. λ. [κωλοτούμπα](#)·

- *λόγια του αέρα*, βλ. λ. λόγος

- *μ' ένα φύσημα τ' αέρα*, με την πρώτη ελάχιστη πίεση ή δυσκολία: «έλεγε πως μ' αγαπούσε, αλλά με το πρώτο φύσημα τ' αέρα την κοπάνησε». (Τραγούδι: *πόσο γελάστηκα μητέρα, έφυγε εκείνη μ' ένα φύσημα τ' αέρα κι έμεινες πλάι μου με πιο πολλή στοργή, για να γιατρέψεις τη δική μου την πληγή*)·

- *μ' έναν αέρα διαφορά*, δηλώνει ελάχιστη απόσταση, ελάχιστη ποσότητα σε περίπτωση συναγωνισμού ή ανταγωνισμού: «ο τάδε δρομέας είναι μπροστά απ' τον δεύτερο μ' έναν αέρα διαφορά || ο τάδε υποψήφιος, μετά την καταμέτρηση των μισών ψηφοδελτίων, προηγείται του αντιπάλου του μ' έναν αέρα διαφορά»· βλ. και φρ. *με διαφορά στήθους*, λ. *στήθος*·
- *μαλάκωσε ο αέρας*, βλ. φρ. *έκοψε ο αέρας*·
- *με αέρα*; βλ. συνηθέστ. *με κώλο*; λ. *κώλος*·
- *με αέρα*, με άνεση, με ευχέρεια: «μιλούσε με αέρα || κινούνταν με αέρα»·
- *με τον αέρα της νίκης*, βλ. φρ. *με τον αέρα του νικητή*·
- *με τον αέρα της νιότης*, με τη δύναμη, την ορμή, την αυτοπεποίθηση που δίνουν σε κάποιον τα νιάτα: «με τον αέρα της νιότης που διέθετε, είχε την εντύπωση πως μπορούσε να κατακτήσει όλον τον κόσμο»·
- *με τον αέρα του νικητή*, με την αυτοπεποίθηση πως θα νικήσει, με την άνεση ή με τη σιγουριά με την οποία συμπεριφέρεται ένας νικητής: «ο υποψήφιος για το αξίωμα του προέδρου χαιρετούσε τους παρευρισκομένους με τον αέρα του νικητή || μετά τη συντριπτική νίκη τους, ο αρχηγός της ομάδας μίλησε στους δημοσιογράφους με τον αέρα του νικητή»·
- *μιλάει με αέρα* ή *μιλάει μ' έναν αέρα!* μιλάει με άνεση, με ευκολία, με ευχέρεια: «πάντοτε αυτό το παιδί μιλούσε με αέρα || πριν από λίγο τον βάλαμε στην παρέα μας και μιλάει μ' έναν αέρα, λες και μας ξέρει χρόνια!»·
- *μιλώ στον αέρα*, **α.** μιλώ χωρίς να με ακούει, χωρίς να με προσέχει κανένας: «προσπάθησε να τους δώσει να καταλάβουν πώς έπρεπε να ενεργήσουν, αλλά μιλούσε στον αέρα». **β.** αερολογώ: «δεν τον προσέχει κανείς, γιατί μιλάει στον αέρα»·
- *μου 'ρχεται να τινάξω τα μυαλά μου στον αέρα*, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- *μου τα 'κανε αέρα* (*ενν. τ' αρχίδια μου*), δεν μου έκανε απολύτως τίποτα από όσα απειλούσε πως θα μου κάνει: «έλεγε πως θα με δείρει, αλλά, όταν συναντηθήκαμε, μου τα 'κανε αέρα»·
- *μου τινάξε το σπίτι στον αέρα*, βλ. λ. [οπτι](#)·
- *ο αέρας κι η γυναίκα δεν κλειδώνονται*, βλ. λ. [γυναίκα](#)·
- *όποιος αέρας κι αν φυσάει, ο μύλος πάντα αλέθει*, βλ. λ. [μύλος](#)·
- *πάει να πάρει τον αέρα του*, **α.** ειρωνική απάντηση ή απάντηση αδιαφορίας στην ερώτηση κάποιου *πού πήγε ο τάδε ή πού είναι ο τάδε*. **β.** απάντηση στην ερώτηση κάποιου *πού πήγε ο τάδε ή πού είναι ο τάδε*, όταν δε θέλουμε να αποκαλύψουμε πού πραγματικά πήγε ή πού είναι·
- *παίρνει αέρα*, είναι μειωμένης διανοητικής ικανότητας: «μην τον συνερίζεσαι, αν κάνει και καμιά βλακεία, γιατί παίρνει αέρα ο φουκαράς»·
- *παίρνει στροφές στον αέρα*, βλ. λ. [στροφή](#)·
- *παίρνω αέρα*, αποκτώ οικειότητα, θάρρος, ξεθαρρεύω: «λίγο να του χαμογελάσεις, αμέσως παίρνει αέρα»·
- *παίρνω λίγο αέρα*, σταματώ προσωρινά τη δουλειά μου για να ξεκουραστώ: «κάποια στιγμή σταμάτησε το σκάλισμα του κήπου για να πάρει λίγο αέρα». Από την εικόνα του ατόμου που, όταν κουράζεται, σταματάει για να πάρει αναπνοή·
- *παίρνω τον αέρα*, αποκτώ ευχέρεια σε μια δουλειά ή σε μια διαδικασία, αντιμετωπίζω με άνεση και

αυτοπεποίθηση μια κατάσταση: «τώρα που πήρε τον αέρα της δουλειάς, δεν τον σταματάει τίποτα». Συνών. *παίρνω το κολάι*.

- *παίρνω τον αέρα μου*, **α.** κάθομαι και ρεμβάζω στο μπαλκόνι, στη βεράντα, στην ταράτσα ή στο παράθυρο του σπιτιού μου και γενικά σε ανοιχτό χώρο: «κάθε Κυριακή πρωί παίρνω τον αέρα μου στο μπαλκόνι του σπιτιού μου». **β.** πάω μια βόλτα, βολτάρω: «κάθε απόγευμα παίρνω τον αέρα μου στην παραλία». (Λαϊκό τραγούδι: *ώσπου να χειμωνιάσουμε εδώ θα την περάσουμε· θα μας τρώει η ρουτίνα κάθε μέρα, και μονάχα την Κυριακή θα παίρνουμε αέρα, γιατί δε φτάνει ο μισθός να πάμε πέρα-πέρα*). **γ.** πάω στην εξοχή, πάω για παραθερισμό: «το καλοκαίρι θα πάω να πάρω τον αέρα μου στη Χαλκιδική». **δ.** ξεκουράζομαι ύστερα από εντατική εργασία, κάνω διάλειμμα: «σκοτώθηκε όλο το πρωί μέχρι να βάψει το δωμάτιο και τώρα είναι στην αυλή και παίρνει τον αέρα του». **ε.** με διώχνουν από τη δουλειά στην οποία εργάζομαι: «το παράκανα με τις κοπάνες, γι' αυτό κάποια μέρα πήρα τον αέρα μου»· βλ. και φρ. *του παίρνω τον αέρα*.

- *πήγε στον αέρα*, αποδείχτηκε μάταιο, άσκοπο, δεν έφερε αποτέλεσμα: «όλη μου η προσπάθεια να τον συνεντίσω πήγε στον αέρα || οι συμβουλές μου πήγαν στον αέρα».

- *πήραν τα μυαλά του αέρα* ή *πήρε το μυαλό του αέρα*, βλ. λ. [μυαλό](#).

- *πήρε αέρας*, άρχισε να φυσάει: «τ' απόγευμα ξαφνικά πήρε αέρας».

- *πήρε ο κώλος του αέρα* ή *πήρε αέρα ο κώλος του*, βλ. λ. [κώλος](#).

- *πήρε πολύ αέρα*, απόκτησε πολλή οικειότητα, πολύ θάρρος, ιδίως χωρίς να του έχει δώσει κανένας αυτό το δικαίωμα: «να πεις του φίλου σου να καθίσει φρόνιμα, γιατί πήρε πολύ αέρα». Πολλές φορές, μετά το τέλος της φρ. ακολουθεί το *μου φαίνεται*.

- *πάνει πουλιά στον αέρα*, βλ. λ. *πουλί*.

- *πιάνω αέρα*, **α.** τα δάχτυλά μου, οι παλάμες μου κλείνουν χωρίς να καταφέρω να πιάσω κάτι που μου πετάνε από κάποια απόσταση: «μου πέταξε τον αναπτήρα του από τη θέση που καθόταν, αλλά έπιασα αέρα κι έπεσε μέσα στις λάσπες». **β.** (στη γλώσσα του ποδοσφαίρου) βλ. φρ. *κάνω αέρα*.

- *πνέει αέρας...*, βλ. φρ. *φυσάει αέρας(...)*.

- *ποιος αέρας σ' έριξε...*, βλ. φρ. *ποιος αέρας σ' έφερε(...)*.

- *ποιος αέρας σ' έφερε...*, έκφραση που δηλώνει πικρία ή απογοήτευση για τη συνάντηση που είχαμε κάποτε με το συνομιλητή μας, γιατί αυτή δεν είχε καλό αποτέλεσμα, καλή κατάληξη γι' αυτόν: «ποιος αέρας σ' έφερε στη ζωή μου και σε κατάστρεψα φουκαρά με τις συμβουλές που σου 'δυνα!». Συνών. *ποιος δρόμος σ' έφερε(...)*.

- *ποιος καλός αέρας σ' έριξ' εδώ*; βλ. φρ. *ποιος καλός αέρας σ' έφερ' εδώ(;)·*

- *ποιος καλός αέρας σ' έφερ' εδώ*; ή *ποιος καλός αέρας σε φέρνει εδώ*; ποιος είναι ο λόγος που ήρθες; για ποιον λόγο ήρθες; Απευθύνεται σε άτομο που μας επισκέπτεται ξαφνικά και ύστερα από πολύ καιρό. Ο επιθ. προσδιορισμός *καλός* για να προκαταλάβουμε τον επισκέπτη μας πως η επίσκεψή του έχει καλό σκοπό. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το διπλό και πιο σπάνια τριπλό *μπα*. Συνών. *ποιος καλός δρόμος σ' έφερ' εδώ*; ή *ποιος καλός δρόμος σε φέρνει εδώ(;)·*

- *πουλώ αέρα (κοπανιστό)*, **α.** κερδίζω χρήματα προσφέροντας ψεύτικες υπηρεσίες ή εκδουλεύσεις: «μπορεί να πουλάει αέρα, αλλά τα κονομάει». **β.** λέω ανοησίες, λέω ψέματα, αερολογώ: «τους μάζεψε όλους γύρω του και τους πουλούσε αέρα κοπανιστό».

- *ρίχνω στον αέρα*, **α.** πυροβολώ στον αέρα, ιδίως για εκφοβισμό: «οι αστυνομικοί έριξαν στον αέρα για να τον εκφοβίσουν» **β.** πυροβολώ στον αέρα από ενθουσιασμό: «μόλις η νύφη κι ο γαμπρός βγήκαν απ' την εκκλησία, οι φίλοι του ζευγαριού άρχισαν να ρίχνουν στον αέρα».

- σαν πολύ αέρα πήρε ο κώλος σου! ή σαν πολύ αέρα δεν πήρε ο κώλος σου; βλ. λ. [κώλος](#).
- σαν πολύ αέρα σου δώσαμε! ή σαν πολύ αέρα πήρες! ή σαν πολύ αέρα δε σου δώσαμε; ή σαν πολύ αέρα δεν πήρες; απειλητική έκφραση σε κάποιον, όταν θέλουμε να του αφαιρέσουμε τη μεγάλη οικειότητα που του δώσαμε ή που ο ίδιος πήρε από μόνος του.
- σηκώθηκε αέρας, άρχισε να φυσάει δυνατά: «ξαφνικά σκοτεινίασε ο ουρανός και σηκώθηκε αέρας».
- σκορπίζω στον αέρα, (για χρήματα ή περιουσία) σπαταλώ ασυλλόγιστα, εξανεμίζω: «του άφησε ο πατέρας του ατράνταχτη περιουσία, αλλά με τις παλιοπαρέες που πήγε κι έμπλεξε, τη σκόρπισε στον αέρα».
- σκόρπισε τα μυαλά του στον αέρα, βλ. λ. [μυαλό](#).
- στέκεται στον αέρα, **α.** δεν έχει σταθερή βάση, είναι ετοιμόρροπος: «μετά το σεισμό πολλά σπίτια στέκονται στον αέρα». **β.** είναι ανεφάρμοστος: «τα επιχειρήματά σου στέκονται στον αέρα».
- στηρίζεται στον αέρα, βλ. φρ. στέκεται στον αέρα.
- στον καθαρό αέρα, στο ύπαιθρο: «κάθε Κυριακή πρωί παίρνει την οικογένειά του και πηγαίνει έξω απ' την πόλη στον καθαρό αέρα».
- σφυρίζω στον αέρα, προσποιούμαι πως δεν ακούω, πως δεν καταλαβαίνω, αδιαφορώ: «όταν μου λένε κάτι που είναι ενάντια στα συμφέροντά μου, σφυρίζω στον αέρα». (Τραγούδι: κι όσους τα βράδια συναντώ μου λένε καλησπέρα, μα εγώ δεν ξέρω τι να πω, **σφυρίζω στον αγέρα**).
- τινάζω στον αέρα (κάτι), καταστρέφω κάτι με ανατίναξη: «έβαλαν δυναμίτη και τίναξαν τη γέφυρα στον αέρα».
- τινάζω στον αέρα (κάποιον ή κάτι), διαλύω, καταστρέφω κάποιον, μια δουλειά, μια επιχείρηση, μια υπόθεση, μια κατάσταση ή μια σχέση από κακό υπολογισμό ή χειρισμό ή και από αδιαφορία: «είχε για συμβουλάτορά του τον τάδε και τον τίναξε στον αέρα τον άνθρωπο με τις συμβουλές που του 'δινε || τόσα χρόνια σκληροί κόποι και αγώνες για να στήσει ο πατέρας του αυτή τη δουλειά, κι ήρθε ο γιος του και την τίναξε στον αέρα || σχέση πέντε χρόνων και για μια ανοησία την τίναξε στον αέρα». (Λαϊκό τραγούδι: κάτσε καλά, θα **τινάξεις στον αέρα** την αγάπη μας, κάτσε καλά, όλα τελειώνουν μια φορά).
- τινάζω τα δίχτυα στον αέρα, βλ. λ. [δίχτυ](#).
- τινάζω τη δουλειά στον αέρα, βλ. λ. [δουλειά](#).
- τινάζω την μπάνκα στον αέρα, βλ. λ. [μπάνκα](#).
- τινάζω το σπίτι μου στον αέρα, βλ. λ. [σπίτι](#).
- τίναξε τα μυαλά του στον αέρα, βλ. λ. [μυαλό](#).
- το πιάνει (ο) αέρας, το βρίσκει, το χτυπάει: «μην αγοράσεις το βορινό διαμέρισμα, γιατί το πιάνει ο αέρας».
- τον έστειλα να πάρει τον αέρα του, τον έδιωξα από τη δουλειά μου: «επειδή έκανε συνέχεια κοπάνα, τον έστειλα να πάρει τον αέρα του».
- του δίνω αέρα, του συμπεριφέρομαι με μεγάλη οικειότητα: «μόλις του δώσαμε λίγο αέρα, άρχισε να κινείται με περισσότερη άνεση μέσα στην παρέα μας || μην του δίνεις πολύ αέρα αυτού του ανθρώπου, γιατί θα σε καβαλικέψει χωρίς να το πάρεις μυρουδιά».
- του κόβω τον αέρα, **α.** του αφαιρώ τη μεγάλη οικειότητα, το μεγάλο θάρρος, τον βάζω στη θέση του: «μπήκε

μέσα χαμογελαστός κι άρχισε τις χαιρετούρες, όμως ο διευθυντής του του 'κοψε αμέσως τον αέρα». **β.** τον αποθαρρύνω: «ήθελε να ξανοιχτεί στη δουλειά του, αλλά του 'κοψα τον αέρα». **γ.** εμποδίζω με το σώμα μου ή με άλλο μέσο τον αέρα να φτάσει σε αυτόν: «μόλις κατάλαβα πως του 'κοβα τον αέρα, έφυγα από μπροστά του»· βλ. και φρ. *κόβω τον αέρα*·

- του παίρνω τον αέρα, **α.** του επιβάλλομαι: «βρήκα τον τρόπο και του πήρα τον αέρα». **β.** παύω να τον φοβάμαι: «από τη μέρα που του πήρε τον αέρα, τον κάνει ό,τι θέλει». (Λαϊκό τραγούδι: *δυο μάγκες μες τη φυλακή τα βάλαν με το διευθυντή, τον αέρα να του πάρουν ό,τι θέλουν για να κάνουν*)·

- του τίναξε τα μυαλά στον αέρα, βλ. λ. [μυαλό](#)·

- τρελός αέρας, πολύ δυνατός αέρας: «απ' το πρωί φυσούσε τρελός αέρας και δε βγήκα απ' το σπίτι μου»·

- τρώω αέρα κοπανιστό, δεν τρώω τίποτα, είτε γιατί δε θέλω είτε γιατί δεν έχω χρήματα να αγοράσω τροφή: «το 'χει ρίξει στη δίαιτα για ν' αδυνατίσει, και τρώει αέρα κοπανιστό || τον δέρνει τέτοια φτώχεια, που τρώει αέρα κοπανιστό»·

- υπάρχει άλλος αέρας, υπάρχει κάτι που προσδίδει ιδιαίτερα ευχάριστη διάθεση σε ένα άτομο ή ιδιαίτερα ευχάριστη ατμόσφαιρα σε ένα χώρο: «μ' αρέσει η τάδε παρέα, γιατί αποτελείται από ευγενικούς κι ευχάριστους ανθρώπους, οπότε υπάρχει άλλος αέρας || πηγαίνω και τρώω πάντα στο τάδε μαγαζί, γιατί, εκτός από ωραίο φαγητό, έχει προσεγγμένο διάκοσμο και διακριτικό φωτισμό, οπότε υπάρχει άλλος αέρας»·

- φρέσκος αέρας, ο καθαρός αέρας της εξοχής ή της θάλασσας: «πήγαμε εκδρομή στο βουνό κι αναπνεύσαμε φρέσκο αέρα»·

- φυσάει αέρας..., (με αισιόδοξη διάθεση) επικρατεί κλίμα, διάθεση...: «φυσάει αέρας αλλαγής || φυσάει αέρας ανανέωσης». Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το *ένας*·

- χάνει αέρα, **α.** είναι μειωμένης διανοητικής αντίληψης: «μην παίρνεις σοβαρά αυτά που σου λέει, γιατί χάνει αέρα ο άνθρωπος». **β.** (για σωλήνες) παρουσιάζει διαφυγή αέρα: «η σωλήνα έκανε μια τρυπίτσα και χάνει αέρα». **γ.** (για φούσκες, μπάλες ή σαμπρέλες) ξεφουσκώνει λόγω διαφυγής αέρα: «απ' τη στιγμή που χτύπησε η μπάλα στα σύρματα, χάνει αέρα»·

- χορταίνω αέρα, ζω έντονα, ιδίως με γλέντια και διασκεδάσεις: «από τη μέρα που του 'πεσε το λαχείο, χορταίνει κι αυτός αέρα»·

- χτίζω κάστρα στον αέρα, βλ. λ. *χτίζω στον αέρα*·

- χτίζω πύργους στον αέρα, βλ. λ. *χτίζω στον αέρα*·

- χτίζω στον αέρα, οικοδομώ, δημιουργώ πάνω σε σαθρές βάσεις, ματαιοπονώ: «πολλοί με το μυαλό τους χτίζουν κάστρα στον αέρα κι όταν συνέρχονται προσγειώνονται ανώμαλα». Συνών. *χτίζω στην άμμο*·

- ώρα καλή στην πρύμη σου κι αγέρα (αέρα) στα πανιά σου, βλ. λ. [ώρα](#)·